

PISANA PRIPRAVA I IZVEDBA NASTAVNOG SATA

Loranda Miletić, viša savjetnica

ORGANIZACIJA NASTAVE – IZVEDBA NASTAVNOG SATA

Suvremena nastava treba odgovoriti na slijedeća pitanja:

- Što želimo postići obrazovanjem?
- Koja znanja, sposobnosti i vještine učenici trebaju steći?
- Što i kako treba učiti?
- Kako definirati ishode učenja?
- Kojim didaktičkim koracima u učenju?

Nastavnik treba odrediti:

- nastavne sadržaje što će ih poučavati
- ciljeve i zadatke nastave (ishode učenja)
- dostupne izvore koje će koristiti u poučavanju
- nastavne metode, oblike i medije poučavanja
- optimalnu vremensku artikulaciju nastavnog procesa po etapama

ETAPE NASTAVNOG PROCESA

- *Priprema* - određuje sadržaje, ciljeve i zadatke, metode, medije i oblike poučavanja, načine praćenja i vrednovanja učenika
- *Izvedba* - ostvarivanje pripremljenog poučavanja i učenja (**uvod, obrada, ponavljanje**)
- *Prosudba* - sustav prikupljanja, obrade i procjenjivanja podataka o učinkovitosti nastavnog procesa

ODREĐIVANJE NASTAVNIH CILJEVA

- Ciljevi su izražene namjere i usmjereni su na učenikov učinak i uspjeh (trebaju biti određeni precizno i realistično). Izražavaju željeni rezultat odgojno-obrazovnog procesa.
- Konkretizaciju nastavnih ciljeva čine nastavni zadaci formulirani u operacijskom obliku (precizno definirana, izvediva i objektivno mjerljiva postignuća).
- Zadatke osmišljavaju nastavnici u obliku jasno određenih iskaza, sažeti su i opisuju učenikovo ponašanje u određenim situacijama. Ishodi su očekivana učenička postignuća (znanje, vještine i vrijednosti)

BLOOMOVA TAKSONOMIJA MISAONIH PROCESA

○ Kognitivno

- Mišljenje, znanje, rješavanje problema, intelektualne sposobnosti (imenovati, sažimati, izabrati, usporediti, zaključiti, preurediti, procijeniti, klasificirati...).

○ Psihomotoričko

- Manipulativne i motoričke sposobnosti učenika (refleksni pokreti, gruba i precizna motorika, crtanje, aktivno slušanje, mjerenje, sposobnosti zapažanja, neverbalno komunikacijsko ponašanje, socijalni kontakti).

○ Afektivno

- Razvoj trajnih vrijednosnih sustava, razvoj obrazaca ponašanja, timskog rada, stavova, interesa, emocija i međuljudskih odnosa.

Poželjni rezultati
učenja

Općenito
poznavanje
Vrijedno znati

Znanje i
efikasno
djelovanje
Važno znati

Duboko i
trajno
razumijevanje
Nužno znati

Marzano:
Dimenzije
učenja

DEFINIRANJEM CILJEVA UČENJA, DEFINIRAJU SE OBRAZOVNI ISHODI

- *U obrazovnom procesu fokus treba biti na obrazovnim postignućima, a ne na sadržajima koji se trebaju obraditi.*
- **Opći ciljevi:** opća očekivanja o tome što učenik mora ostvariti u području predmeta.
- **Specifični ciljevi:** su kratke i jasne tvrdnje o konkretnim znanjima, vještinama i kompetencijama koje očekujemo od učenika (učenik može...zna...).Njih je potrebno definirati na razini kognitivnih procesa i vrsta znanja.

REVIDIRANA BLOOMOVA TAKSONOMIJA ZNAANJA I KOGNITIVNIH PROCESA

- Revizija (2001.) – Anderson & Krathwohl
- Hijerarhijska klasifikacija kompetencija koje su rezultat obrazovnog procesa. Dvodimenzionalna tablica koja povezuje vrste znanja koje treba razviti (dimenzije znanja - činjenično, konceptualno, proceduralno i metakognitivno) s procesima koji se koriste da bi se naučilo - dimenzije kognitivnih procesa.
- Kognitivne dimenzije - pamćenje, razumijevanje, primjena, analiza, evaluacija, kreacija
- Taksonomija – klasifikacijski sustav (svladavanje viših razina podrazumijeva svladavanje svih nižih ispod nje).
- Važna za određivanje ciljeva i ishoda nastave.
- Važna za oblikovanje različitih zadataka pri ocjenjivanju.

ČETIRI DIMENZIJE ZNANJA

- Činjenično znanje
- Konceptualno znanje
- Proceduralno znanje
- Metakognitivno znanje

ČINJENIČNO ZNANJE

TEMELJNI ELEMENTI KOJE UČENICI MORAJU
POZNAVATI KAKO BI SE UPOZNALI S ODREĐENOM
DISCIPLINOM ILI RIJEŠILI PROBLEM

Obuhvaća:

- Poznavanje terminologije, znanstvenih termina, simbola, znakova
- Poznavanje specifičnih detalja i elemenata

PRIMJERI

- Tehnički vokabular, datumi, osobe, događaji, pojave, procesi ,lokacije, društvo itd.

KONCEPTUALNO ZNANJE

je znanje kategorija i klasifikacija unutar predmeta, te njihovih međusobnih odnosa.

Obuhvaća

- Poznavanje klasifikacija i kategorija, načela
- Poznavanje principa i generalizacija
- Poznavanje teorija, modela i struktura

PRIMJERI

- Poznavanje i klasifikacija pojmova, te primjena znanja u novim situacijama
- Primjenjuju kronologiju, kauzalnost, promjene i kontinuitet
- Opisuju društvo, gospodarstvo, kulturu, politiku
- interpretativni modeli

PROCEDURALNO ZNANJE

KAKO URADITI NEŠTO SPECIFIČNO UNUTAR PREDMETA, METODE ISTRAŽIVANJA (ČINE KOGNITIVNE, MOTORIČKE I INTEGRALNE VJEŠTINE).

Obuhvaća

- Poznavanje specifičnih vještina, tehnika i algoritama za pojedini predmet
- Poznavanje kriterija za odabir i korištenje odgovarajućih procedura, vještina, tehnika i metoda.

PRIMJERI

- Vještine koje se koriste u analizi izvora, tehnike intervjuiranja, kriteriji kojima se prosuđuje primjenjivost određene metode(odvajanje bitnog od nebitnog, reorganiziranje, sažimanje, uspoređivanje, kategoriziranje, zaključivanje, klasificiranje.

METAKOGNITIVNO ZNANJE

ZNANJE O SPOZNAJI, SVJESNOST I RAZUMIJEVANJE VLASTITIH KOGNITIVNIH PROCESA

Obuhvaća

- Strateško znanje (osnovne strategije i metode za učenje, razmišljanje i rješavanje problema)
- Znanje o kognitivnim zadacima, koje strategije kako ikada koristiti za koje zadatke
- Kontekstualno znanje
- Znanje o sebi

PRIMJERI

- Izrada pregleda/nacrta za strukturu godišnjeg izvedbenog programa iz povijsti
- Poznavanje tipova testova koji se primjenjuju, te kognitivnih zahtjeva različitih zadataka
- Svijest o razini vlastitog znanja

Dimenzije kognitivnih procesa

PAMĆENJE/ZNANJE	Sposobnost da se prisjeti prethodno naučenog gradiva, zna specifične činjenice, metode, procedure, zna osnovne koncepte i principe, pozna terminologiju, datume, osobe, mjesta, ključne ideje, tko, što, kada, (imenuj nabroji, definiraj, odaberi...)
RAZUMIJEVANJE	Sposobnost da se razumije značenje materijal, da se pruži primjer, da se predvide buduće posljedice implicirane podacima, da razumiju povijesne procese i objašnjavaju ih, izražavaju se vlastitim riječima, interpretiraju grafikone, tabele i povijesne zemljovide, znaju tijek povijesnih događaja, uzroke i posljedice (poredaj, protumači, razlikuj, grupiraj...) znaju temeljem stat. Pokazatelja protumačiti posljedice, V. gospodarska kriza, reorganiziraju podatke prema kategorijama...
PRIMJENJIVANJE	Sposobnost da se koristi naučenim informacijama u novonastalim situacijama, rješavanju problema, rješenjima koja ukazuju na pravilnu upotrebu procedura, primjenjuju zakone, osnovne koncepte i teorije, upotrebljavaju pojmove u novim situacijama (revolucija, kolonizacija), rješavaju probleme i objašnjavaju ih na primjerima - revolucija 1848. godine, totalitarni režimi (primjena, klasifikacija, modifikacija, demonstriranje...)
ANALIZIRANJE	Sposobnost da se identificiraju komponente znanja, da se razumije struktura i kompozicija, razumiju logičke postavke u zaključivanju, razlikuje između činjenica i zaključaka, otkriva glavne ideje, autorovo stajalište i pristranost (urediti, zaključiti, analizirati, klasificirati, rastaviti na dijelove...), razlikuju bitno od nebitnog, sažimaju odlomke, uočavaju sličnosti i razlike između totalitarizma, uspoređuju metode europskih država u kolonizaciji Afrike.
EVALUIRANJE	Sposobnost da se procijeni vrijednost materijala, da se donese odluka na temelju kriterija i standarda, donosi svoje mišljenje i stajalište o materijalima, uspoređuje tekst udžbenika s izvorima (npr. vrednuju Atlantsku povelju ili New Deal), poredaj pozitivne i negativne utjecaje znanstvenog i tehnološkog razvoja? (ocijeni, obrazloži, argumentiraj, zaključ...)
KREIRANJE	Sposobnost da se nepovezani elementi povežu u koherentne i funkcionalne cjeline, da se reorganiziraju u nove oblike i strukture (strukturiraj, generaliziraj, kombiniraj...) učenici pišu esej (npr. Ocijenite različita historiografska stajališta o sporazumu Cvetković- Maček)

Dimenzije znanja	Dimenzije kognitivnih procesa					
	1. Pamćenje	2. Razumijevanje	3. Primjena	4. Analiza	5. Evaluacija	6. Kreacija
A. Činjenično znanje temeljni elementi	nabrojati navesti prepoznati	sažeti razlikovati	razvrstati odrediti	analizirati raščlaniti	poredati evaluirati	povezati
B. Konceptualno znanje	opisati označiti	objasniti tumačiti	upotrijebiti pokazati	pojasniti povezati	ocijeniti procijeniti	planirati postaviti
C. Proceduralno znanje	sastaviti tabelirati iznijeti	provjeriti zaključiti	riješiti prosuditi	sastaviti razlikovati	povezati prosuditi	slagati razviti stvoriti
D. Metakognitivno znanje	primjerena upotreba termina	riješiti provesti	konstruirati reorganizirati	provesti ostvariti	djelovati primijeniti	ostvariti aktualizirati

ŠTO SU ISHODI UČENJA?

- promjene kod učenika koje se mogu precizno izraziti kao ono što će učenik znati, razumjeti, odnosno moći pokazati nakon učenja
- Postizanjem odgovarajućih ishoda učenja, učenik dokazuje da je stekao neku kompetenciju

KAKO NAPISATI ISHODE UČENJA?

- Iz ishoda učenja se treba vidjeti učenikovo ponašanje koje se može opažati i mjeriti
- Nakon učenja:
 - Učenik će moći nešto pokazati
 - Nastavnik će moći izmjeriti i ocijeniti

ZADATAK

- Izrada pisane priprave za nastavnu jedinicu
Fašizam u Italiji
- rad u skupinama od 5 članova

Upute:

- Proučite sadržaj nastavne jedinice, nastavnog programa za 8. razred osnovne škole/4. razred gimnazije i definiranih obrazovnih postignuća
- Odredite nastavi cilj i obrazovna postignuća/ishode učenja
- Artuikulirajte etape nastavnog procesa
- Odredite metode, oblike i medije poučavanja te dostupne izvore

- Izvješća po skupinama

LITERATURA

- R. Stradling, *Nastava europske povijesti 20. stoljeća*, Srednja Europa, Zagreb, 2003. (odabrana poglavlja)
- D. Trškan, *Provjera znanja i ocjenjivanje u nastavi povijesti*, Srednja Europa, Zagreb, 2005.
- K. Jenkins, *Promišljanje historije*, Srednja Europa, Zagreb, 2008.
- *Holokaust u nastavi. Priručnik za nastavnike*. Memorijalni muzej Holokausta u Sjedinjenim Američkim Državama i Durieux, Zagreb, 2005.
- M. Vrbetić, *Nastava povijesti u teoriji i praksi*, Zagreb, 1968. Odabrana poglavlja: *Rad s povijesnim kartama; Kako treba pamtiti godine*
- V. Poljak, *Didaktika*, Školska knjiga, Zagreb, 1990. ili neko drugo izdanje
- C. Kyriacou, *Temeljna nastavna umijeća*, Educa, Zagreb, 2001.
- V. Vizek Vidović i dr., *Psihologija obrazovanja*, IEP-VERN, Zagreb, 2003.
- Vlatko Previšić (ur.), *Kurikulum. Teorije – metodologija – sadržaj – struktura*, Zavod za pedagogiju i Školska knjiga, Zagreb, 2007.
- H. Klippert, *Kako uspješno učiti u timu. Zbirka praktičnih primjera*, Educa, Zagreb, 2001.
- R. Marzano i dr., *Nastavne strategije. Kako primijeniti devet najuspješnijih nastavnih strategija*, Educa, Zagreb, 2006.
- E. Terhart, *Metode poučavanja i učenja*, Educa, Zagreb, 2001.

- PUNO USPJEHA NA ISPITU

